

Helsingfors

Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors 2026–2029

Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors 2026–2029

Utgivare: Helsingfors stad/Stadsmiljösektorn

Layout: Koponen+Hildén

Pärmbild: Unto Rautio

Utgivningsår: 2026

Utgivningsort: Helsingfors

Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors för åren 2026–2029 godkändes av stadsstyrelsen den 15 juni 2026.

Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors 2026–2029

Innehåll

1. Inledning 5

1.1. Förord 5

1.2. Lägesbild. 6

1.3. Förändringar i den maritima verksamhetsmiljön 7

2. Målbild och huvudmål 9

2.1. Målbild. 9

2.2. Huvudmål 10

2.3. Åtgärdshelheter. 11

2.4 Indikatorer 17

2.5. Gemensamma principer för verksamheten 18

3. Genomförande och uppföljning av programmet 21

3.1. Förtydligande av ansvars-områden och uppgifter. 21

3.2. Genomförande, uppföljning och uppdatering av programmet 22

3.3. Bedömning av effekter 23

Bilaga 1: Utarbetande av programmet 24

Bilaga 2: Effektivitet och bedömning av effekter 25

Foto: Jaakko Jylhä

1. Inledning

1.1. Förord

Helsingfors är en unik huvudstad där havet är en oskiljaktig del av invånarnas liv. Havet är inte bara en del av landskapet, utan också en del av identiteten, vardagen och fritiden, samt en källa till tillväxt och livskraft. Cirka 70 procent av stadens yta består av hav, och nätverket av över 300 öar och holmar samt den långa, varierande kustlinjen gör havet till en väsentlig del av Helsingforsbornas vardag.

I takt med att stadens invånarantal ökar, stärks också möjligheterna till upplevelser och uppskattningen för den närliggande naturen. På så sätt blir havet en allt viktigare faktor för välbefinnande, fritid och gemenskap. Helsingfors är en skärgårdskommun där stränderna och skärgården utgör både bostadsområden och viktiga naturområden. Samtidigt är stadens läge vid havet en av Helsingfors viktigaste konkurrensfördelar. Den växande turismen, den livskraftiga hamnen och företagsverksamheten med koppling till maritima tjänster bidrar till ny och hållbar tillväxt i staden. Utvecklingen av strandområdena skapar utrymme för nya tjänster, innovationer och upplevelser. Många internationella turister anländer till staden sjövägen. Det havsnära Helsingfors är i framtiden en ännu mer lättillgänglig, året runt-öppen och hållbar helhet.

Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors 2026–2029 förverkligar Helsingfors stadsstrategi 2025–2029, som starkt lyfter fram de maritima aspekternas betydelse som en del av en trivsam stadsmiljö och stadens identitet och attraktivitet. Programmet ingår i en helhet av förnyande program som förverkligar stadsstrategin, och som utvecklar stadens rutiner över sektorsgränserna. Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors säkerställer att Helsingfors i framtiden blir en ännu mer attraktiv sjöstad, där det maritima är en naturlig del av vardagen, kulturen, identiteten, stadsbilden och livskraften. Försörjningsberedskap och beredskap har blivit allt viktigare frågor i en föränderlig verksamhetsmiljö. Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors är också nära kopplat till målen för tillväxt, kompetens och livskraft, utvecklingsprogrammet för turism och evenemang som är underordnat dessa, programmet Ett vackrare Helsingfors, helheten för miljö och klimat, programmet för naturskyddsområden, programmet för att främja gångtrafik, programmet för att utveckla cykeltrafiken samt genomförandeplanen för generalplanen.

Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors bereddes i en beredningsgrupp på stadens nivå vintern 2025–2026. En större grupp av stadens experter och ledning har också deltagit i beredningen genom kommentarer och workshoppar. Beredningen av programmet har letts av stadens ledningsgrupp och tjänstemannaledning. I beredningen användes det arbete som utförts i ett brett samarbete med stadens interna och externa maritima aktörer 2025 i uppdateringen av Helsingfors havsstrategi 2030 (Bilaga 1, s. 24).

1.2. Lägesbild

Den maritima utvecklingen har ingått i stadsstrategiernas mål i över tio år. Helsingfors stadsstrategi för 2025–2029 lyfter fram den maritima aspekten som en hörnsten för stadsutvecklingen, attraktiviteten och identiteten. Det maritima tar sig uttryck genom utveckling av infrastrukturen och förbättrad tillgänglighet, samt som företagsverksamhet, turism och rekreation. Ansvaret för den marina naturen är en central utgångspunkt för verksamheten. Helsingfors betraktar sin koppling till havet både som en vardaglig service och som en strategisk konkurrensfördel.

Utvecklingen av det havsnära Helsingfors är ett sektorsövergripande arbete. Där deltar företagare som utför det praktiska arbetet, experter inom staden, myndigheter och aktörer inom tredje sektorn. I den nuvarande modellen för stadens organisation är ansvaret för den maritima verksamhetsmiljön fördelat mellan över 40 olika enheter samt ett antal affärsverk i stadskoncernen och samkommuner, vilket gör det utmanande att hantera helheten och driva en långsiktig utveckling. En framgångsrik utveckling kräver en effektivare organisationsstruktur samt en starkare gemensam målsättning och målnivå.

Framgångar i olika storlekar

De mest betydande framgångarna i utvecklingen av Helsingfors maritima profil är kopplade till helheter där tillräckliga resurser har avsatts och där verksamheten har integrerats i strukturer och stadens arbetsprocesser. Lyckade exempel har till exempel varit strandstråken, kommunaltekniken på Skanslandet och Helsingforsbiennalen, åtgärdsprogrammet för Östersjön och havsnära VårStad-projekt.

Utöver dessa kan man också se många mindre, vardagliga framgångar vid havet, till exempel det innovativa försöket med eldriven sjötrafik som även fått internationell uppmärksamhet, stadsbåtar för gemensamt bruk, upprustning av landstigningsplatser samt bättre skyltning och belysning. Även de marknadsföringskampanjer som genomförts tillsammans med företagare och Esbo stad, evenemang med maritimt tema och kartläggningen av serviceplatser längs stranden utgör en viktig del av den maritima utvecklingen.

Utvecklingsobjekt

Som ett led i utarbetandet av åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors lät man göra granskningen Merellisten asioiden kehittäminen (utveckling av maritima frågor, 2025). Enligt resultaten av denna granskning och arbetet i workshopparna gäller de största utvecklingsbehoven stärkande av den strategiska styrningen och samarbetet samt förbättrad systematik och kostnadseffektivitet i den operativa verksamheten.

Utvecklingen av det havsnära Helsingfors behöver stöd av långsiktig planering, ett mer omfattande kunskapsunderlag och fungerande informationshantering. Tydlig ledning av helheter och processer samt tydliga uppgifter med tillräckliga resurser är också viktiga utvecklingsområden. Dessa behöver stödjas genom en centralisering av den strategiska styrningen och ökat tvåradministrativt samarbete och informationsutbyte. Tydliga utvecklingsområden i den operativa verksamheten är exempelvis egendomshantering för den maritima infrastrukturen, service och underhåll i skärgården, kommunaltekniska lösningar i strand- och skärgårdsområden, utarbetande av nätverks- och projektplaner som styr verksamheten samt öarnas tillgänglighet.*

* Mer information: Det havsnära Helsingfors | Utvärderingsberättelse 2020; Gruppmotion, Saml, merellinen Helsinki tavoitteesta todellisuudeksi 2024

1.3. Förändringar den maritima verksamhetsmiljön

Befolkningen åldras, urbaniseringen fortsätter och de geopolitiska spänningarna tillspetsas. Klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald påverkar livsmiljön allt mer, och digitaliseringen och artificiell intelligens förändrar människors vardag. Dessa fenomen påverkar oundvikligen stadsbornas och företagens vardag, besökarnas upplevelse och den maritima verksamhetsmiljön. I programmet söker man svar på hur man ska ta vara på framtidens möjligheter.

Befolkningsökningen skapar tryck på att utveckla områdena vid havet

Befolkningen i Helsingfors förväntas öka, vilket märks i stadens strandområden. I takt med att stadsstrukturen blir allt tätare erbjuder öarna och strandområdena välbehövliga rekreationsområden och platser där man kan svalka sig.

Efterfrågan på turism, fritidstjänster och evenemang med maritimt fokus ökar. Helsingfors strandzoner och öar kan integreras bättre i stadsbornas vardag, boende, tjänster och turism. Den maritima verksamheten blir allt mer professionell och regleringen skärps till viss del. Konkurrensen om användningen av stadsrummet och invånarnas delaktighet lyfts fram.

Sätten att färdas på vattnet blir allt mer varierade, och lättare färdsätt, såsom vattenskotrar och paddling, blir allt populärare. Även andra vattenbaserade fritidsaktiviteter, såsom SUP, vindsurfing och kitesurfing, har blivit allt populärare. Samtidigt minskar ändå antalet båtar, och kulturen kring användning av dem förändras. Detta påverkar till exempel behovet av båtplatser, vinterförvaring och andra tjänster inom båtlivet. Å andra sidan påverkar den ökande turismen efterfrågan på platser i gästhamnar. Det finns också en efterfrågan på verksamhetsplatser för bastuflottar.

I takt med att simkunnigheten försämras måste vattensäkerheten i framtiden beaktas bättre i underhållet och säkerheten vid badstränderna. Badstränder och strandområden i allmänhet spelar en viktig roll som lättillgängliga platser vid havet, som lockar barn och ungdomar att röra på sig. Badstränder, serviceverksamheter på öarna och hamnar är också viktiga aktörer som sysselsätter unga och erbjuder säsongsarbetsplatser.

Havsnatur i förändring

I och med klimatförändringarna blir stormarna allt fler, och de allt vanligare värmeböljorna ökar behovet av platser där man kan svalka sig. Klimatförändringarna förändrar havets ekosystem och leder bland annat till ökad blomning av cyanobakterier (blågröna alger) översvämningsrisker och variationer i havsnivån. De begränsar också möjligheterna att utnyttja kustområdena och höjer kostnaderna. Användningen av områdena påverkas också av det nya programmet för naturskyddsområden, vars mål är att öka andelen marina skyddsområden från nuvarande 1 procent till 10,7 procent av havsområdena.

De allt strängare miljökraven ökar behovet av att elektrifiera sjöfarten samt att effektivisera underhåll och återvinning.

Foto: Tuukka Ylönen

2. Målbild och huvudmål

2.1. Målbild

Helsingfors är en attraktiv sjöstad, där det maritima är en naturlig del av vardagen, kulturen, stadsbornas identitet, stadsbilden och livskraften. Detta återspeglas i det maritima åtgärdsprogrammet som en betoning på vardagliga tjänster, investeringar, försörjningsberedskap och rörlighet samt genom att man tydliggör den maritima dimensionens roll i stadens kommunikation och i bilden av staden. För att uppnå målbilden förbättras i synnerhet försörjningsberedskapen i skärgården, och elektrifiering av sjötrafiken inleds i trafiken till Rönnskär och Sveaborg. Stjärnobjekten i skärgården utvecklas också till spetsobjekt i en sjöstad av upplevelser.

För stadsborna strävar vi efter att skapa förutsättningar för ett gott liv vid havet. Havets roll stärks i vardagsmiljöerna genom att havsområdenas tillgänglighet, trivsamhet och mångsidiga användningsmöjligheter bidrar till en smidig vardag, välbefinnande och gemenskap. Det havsnära Helsingfors utvecklas på ett sätt som tryggar den marina naturens biologiska mångfald. En livskraftig och rik havsnatur utgör kärnan i Helsingfors maritima karaktär, och vi värnar om den i synnerhet när antalet användare av de havsnära områdena eventuellt ökar.

Ur besökarnas perspektiv rör vi oss mot målet genom att utveckla Helsingfors till en sjöstad präglad av upplevelser. Närheten till havet utnyttjas i ännu högre grad som en attraktionsfaktor för turism och evenemang. Målet är att det maritima ska bli en tydlig och igenkännbar del av besökarnas upplevelse av staden.

För företagare och aktörer uppnås målsättningen genom att skapa förutsättningar som underlättar samarbete och affärsutveckling. I områdena vid havet stöder vi ett mångsidigt näringsliv och ger utrymme för nya innovationer och tjänster.

Ur stadsorganisationens och myndigheternas perspektiv strävar vi mot målbilden genom en gemensam riktning och tydligt överenskomna ansvarsområden. För att utveckla det maritima krävs ett ännu mer samordnat samarbete mellan olika aktörer.

* De som är stjärnmarkerade är särskilt mångsidiga och attraktiva maritima helheter. De är ofta områden med historiska värden eller naturvärden, och kan också inkludera områden med begränsad användning. Besökarantalet på de stjärnmarkerade platserna kräver tillräckligt mångsidiga aktörer och utfärdstjänster, och målet är att man förutom med egen båt även ska kunna ta sig dit med kollektivtrafik till sjöss. www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-12-21.pdf

2.2. Huvudmål

I åtgärdsprogrammet har fem huvudmål ställts upp, varav två (1 och 4) är övergripande mål.

1. Helsingfors är en attraktiv och välfungerande sjöstad
2. De maritima tjänsterna och möjligheterna att röra sig till sjöss på egen hand utökas och är allmänt tillgängliga
3. Helsingfors är en maritim plattform för innovation och tillväxt, där företag lyckas
4. Helsingfors har ett starkt rykte som sjöstad och en levande maritim kultur
5. I Helsingfors havsmiljö agerar vi hållbart och med fokus på försörjningsberedskap

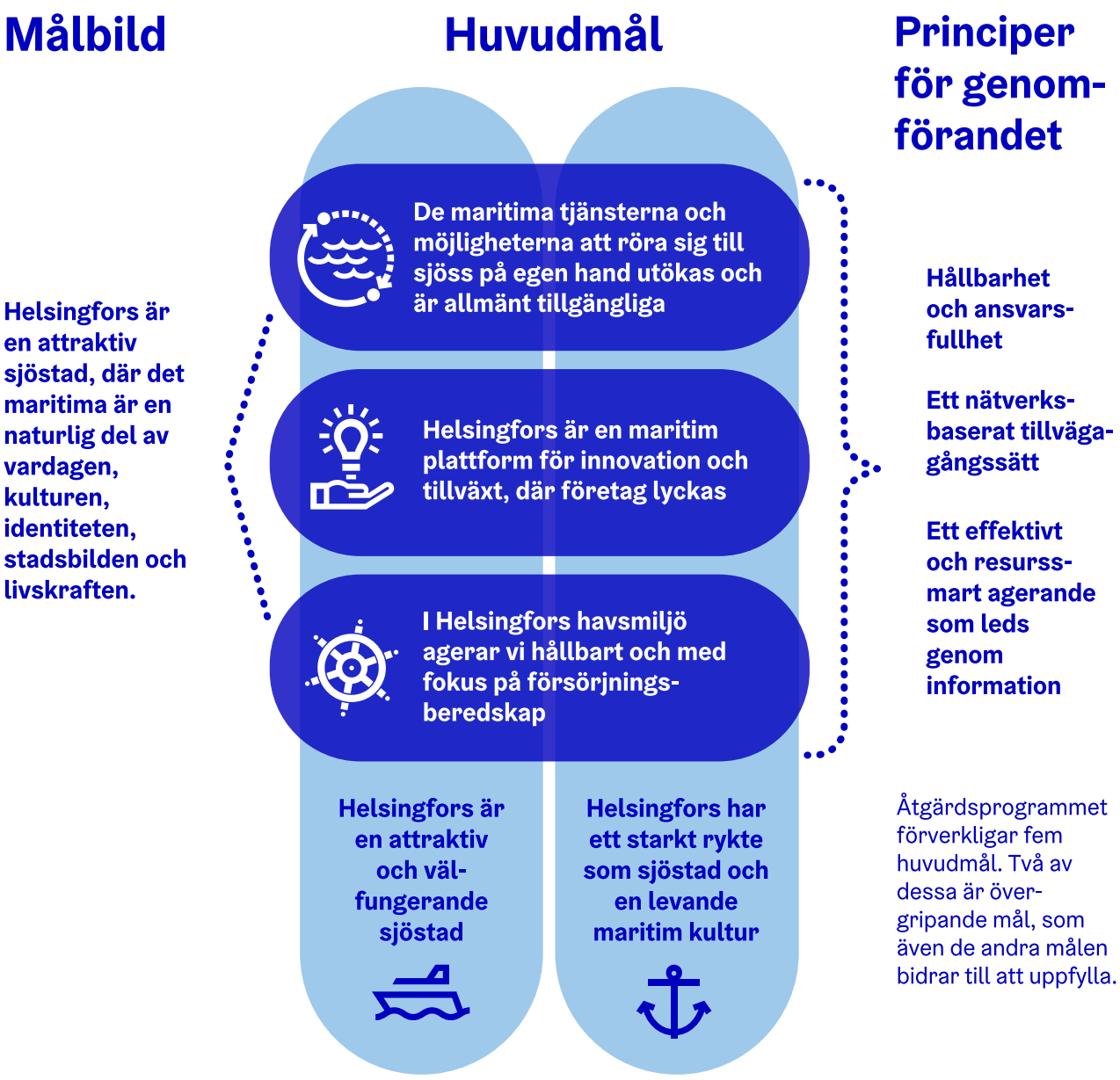

Bild 1: Åtgärdsprogrammets målbild, huvudmål och principer för genomförande

2.3. Åtgärdshelheter

För att uppnå huvudmålen har vi utarbetat 10 åtgärdshelheter och en målbild, som beskriver vad vi vill uppnå före utgången av 2029. De centrala åtgärder som vidtas i respektive åtgärdshelhet för att uppnå målet har tagits med i programmet. För att underlätta det praktiska genomförandet har man dessutom utarbetat separata och mer detaljerade åtgärdskort, som anger uppgiftsbeskrivningen, innehållet och skedena i genomförandet, förutsättningarna för genomförande samt den huvudansvariga aktören och samarbetsaktörer.

1. Helsingfors är en attraktiv och välfungerande sjöstad

1.1 Vi utarbetar en nätverksplan för maritima tjänster

Vi utarbetar en nätverksplan för maritima tjänster (Havskompassen), som omfattar Helsingfors maritima verksamhetsmiljö, utvecklingsmål och prioriteringar. Havskompassen fungerar som ett internt verktyg för styrning och beslutsfattande inom staden, så att utvecklingsåtgärder och investeringar kan riktas effektivt. Nätverksplanen integreras i stadsplaneringen. Dessutom utarbetas tydliga och mätbara servicelöften för skärgårdens besökare och serviceproducenter till stöd för en hållbar och långsiktig utveckling.

Huvudansvariga: Stadsmiljösektorns strategienhet och kultur- och fritidssektorns idrottstjänster

1.2 Vi utvecklar tjänsterna i nätverket av strandstråk

Vi gör Helsingfors nätverk av strandstråk mer attraktivt och känt samt stärker dess serviceutbud genom att utveckla stränderna och stråken som en helhet. Vi kartlägger möjligheterna att etablera mångsidiga maritima tjänster och genomför utvecklingsprojekt för strandstråken i faser, i synnerhet i östra Helsingfors, med hänsyn till områdenas särdrag, tillgänglighet och hållbarhet samt balansen mellan lugna och aktiva områden. Vi utser maritima knutpunkter till vilka vi koncentrerar offentliga tjänster och kommunalteknik, och vi möjliggör privata tjänster och nya lokaler, exempelvis för evenemangsbruk. Samtidigt inleder vi åtgärder för att svara på strand- och skärgårdsområdenas kommunaltekniska utmaningar i större skala, för att möjliggöra nya tjänster och användning året runt.

Huvudansvariga: Stadsmiljösektorns markanvändning och stadsstruktur, stadskansliets näringslivsavdelning samt kultur- och fritidssektorns idrottstjänster

2. De maritima tjänsterna och möjligheterna att röra sig till sjöss på egen hand utökas och är allmänt tillgängliga

2.1 Vi gör skärgården genuint tillgänglig genom att utveckla sjötrafiken till en form av kollektivtrafik

Vi utvecklar nätverket av rutter för sjötrafik som en helhet, i stället för som enskilda rutter, i samarbete med aktörerna. Vi skapar ett enhetligt system för sjötrafik, där biljetter, tidtabeller och förvaltning är samordnade och där sjötrafiken på ett naturligt sätt kopplas samman med övrig kollektivtrafik, strandstråk och resekedjor. Vi ser till att det finns aktuell information om rutter för sjötrafik i olika kanaler. Vi utarbetar en färdplan för övergången till eldriven trafik och kartlägger ändamålsenliga anskaffningssätt för att elektrifiera sjötrafiken. Vi inleder systematiskt en elektrifiering av den förnyade lokala sjötrafiken med början från de rutter där det ger störst effekt, som i persontrafiken till Sveaborg och sjötrafiken till Rönnskär. Vi inrättar en ny ringformad skärgårdslinje som kopplar ihop salutorget och öarna och som trafikeras med eldrivna fartyg. I planeringen och genomförandet av ruttnätverket samarbetar vi nära även med andra ägare till öarna, som Forststyrelsen. De resurser som använts till upphandlingen av färjetrafiken till Kronbergsstranden omfördelas till utveckling och elektrifiering av annan sjötrafik sedan spårvagnstrafiken på Kronbergsbron inletts. Vi främjar möjligheterna att utveckla Helsingfors skärgård till ett turistmål och rekreationsområde året runt genom att förbättra utvalda öars tillgänglighet vintertid, stödja vinteröppna tjänster samt skapa förutsättningar för vinteraktiviteter, evenemang och maritima naturupplevelser.

Huvudansvariga: Stadsmiljösektorns strategienhet och Sveaborgs Trafik Ab

2.2 Vi förbättrar förutsättningarna för maritima fritidsaktiviteter och för att röra sig på vattnet

Vi förbättrar förutsättningarna för att röra sig på vattnet och för maritima fritidsaktiviteter. Vi utarbetar en nätverksplan för trafik på vattnet och bygger infrastruktur som gör det möjligt att röra sig på vattnet på egen hand, vinterförvaringsmöjligheter för båtar samt tjänster för människor som rör sig på vattnet genom starkt partnerskap tillsammans med föreningar och andra aktörer. Vi skapar landstigningsplatser som är viktiga för dem som rör sig på vattnet och utvecklar gästhamnarnas verksamhet. Vi förbättrar möjligheterna att nå Helsingfors med små båtar, särskilt i innerstaden. Vi förlänger tiden för kortvarig förtöjning av små båtar. Vi skapar mångsidiga, mångsidigt användbara och lättillgängliga platser som kan användas för fritidsaktiviteter året runt av olika användargrupper. Vi förbättrar förutsättningarna för tävlings- och fritidsverksamhet och utvecklar verksamheten i samarbete med utövare, föreningar och andra aktörer.

Huvudansvariga: Kultur- och fritidssektorns idrottstjänster

3. Helsingfors är en maritim plattform för innovation och tillväxt, där företag lyckas

3.1 Vi ser till att det maritima Helsingfors är en plattform för en växande innovations- och företagsverksamhet

Vi främjar investeringar och ny affärsverksamhet i den maritima verksamhetsmiljön genom att stärka samarbetet med centrala berörda parter, och vi söker aktivt efter nya internationella investerare till Helsingfors. Vi erbjuder företag utvecklingsverktyg och gör det möjligt att testa nya infrastrukturlösningar och tjänsteinnovationer. Som en del av planeringen av markanvändningen identifieras potentiella platser för affärsverksamhet, och vi ser till att de konkurrensutsätts och genomförs på ett högkvalitativt sätt. Vi involverar aktivt aktörer och berörda parter i utvecklingen.

Huvudansvariga: Stadskansliets näringslivsavdelning, stadsmiljösektorns strategienhet och markanvändning och stadsstruktur samt Helsinki Partners

3.2 Vi förtydligar tillstånds- och serviceprocesserna

Vi sammanställer tydlig information för företag och sammanslutningar om tillstånd och processer för att verka i områden vid och på havet. Vi underlättar kontakten med staden genom en centraliserad eller digital servicemodell och anvisningar. Vi tryggar verksamhetsförutsättningarna för maritima serviceproducenter genom tillräckligt långa och ändamålsenliga användnings- och hyresavtal, som möjliggör investeringar och långsiktig utveckling.

Huvudansvariga: Stadsmiljösektorns tjänster och tillstånd, markanvändning och stadsstruktur samt stadskansliets näringslivsavdelning

Foto: Julia Kivelä

4. Helsingfors har ett starkt rykte som sjöstad och en levande maritim kultur

4.1 Havsmiljön används som en plattform för upplevelser och evenemang

Vi använder innovativt närheten till havet som ett tema för evenemang och upplevelser. Vi samarbetar med befintliga maritima evenemang för att uppnå genomslagskraft och skapar förutsättningar för nya evenemangshelheter med maritimt tema. Vi strävar efter att stå värd för internationella vattensport- och seglingsevenemang i samarbete med aktörer i Helsingfors. Viktiga områden vid havet, såsom Salutorget-Södra kajen och området kring det kommande Arkitektur- och designmuseet, utvecklas till attraktiva och tillgängliga områden för turism och rekreation, med hänsyn till olika användargrupper.

Huvudansvariga: Stadskansliets kommunikationsavdelning och näringslivsavdelning, stadsmiljösektorns markanvändning och stadsstruktur samt Helsingfors evenemangsstiftelse och Stadslokaler Ab

4.2 Vi stärker den maritima profilen och tjänsternas synlighet

Vi stärker det havsnära Helsingfors identitet och rykte genom att göra havet till en synlig, igenkännbar och betydelsefull del av stadens kommunikation och marknadsföring genom en bild som vi gemensamt strävar efter samt gemensamma berättelser, kärnbudskap och servicelöften. En tydlig och inspirerande kommunikation riktas till lokalinvånare, skolelever, besökare och företag genom flera kanaler. Vi ser till att tjänster, sevärdheter och evenemang med anknytning till havet är lätta att hitta. Vi tar fram information om möjligheter till maritima upplevelser som stöd för planeringen av utfärder och perioder av fenomenbaserat lärande. I kommunikationen lyfter vi fram nyttan av närheten till havet och stärker Helsingfors ställning som en internationellt känd sjöstad.

Huvudansvariga: Stadsmiljösektorns kommunikationsavdelning, kultur- och fritidssektorns gemensamma tjänster, stadskansliets kommunikationsavdelning samt Helsinki Partners

5. I Helsingfors havsmiljö agerar vi hållbart och med fokus på försörjningsberedskap

5.1 Vi bekämpar miljörisker och förbereder oss för en förändrad verksamhetsmiljö i havsmiljön

Vi säkerställer beredskapen för att bekämpa miljörisker i havsmiljön och för förändringar i verksamhetsmiljön genom att genomföra planer för bekämpning av miljöskador och stärka beredskapen under alla omständigheter. Vi förbättrar hanteringen av miljörisker i havs- och strandområdena genom att i samarbete med berörda aktörer utveckla bekämpnings-, insamlings- och avfallshanteringslösningar, samt hanteringen av nedskräpningen. Vi styr människor bort från de känsligaste områdena och utvecklar markeringar, rutter och kommunikation så att områden med känsliga naturvärden inte belastas när besökarantalet ökar. Vi stärker anpassningen till klimatförändringarna genom att beakta havsområdenas roll i stadsplaneringen, bland annat när det gällerextrema väderfenomen, havsnivåhöjningen och säkerheten till sjöss.

Huvudansvariga: Räddningsverket, stadsmiljösektorns miljötjänster

5.2 Vi utvecklar en verksamhetsmodell och baser för underhåll i skärgården

Vi utvecklar en verksamhetsmodell och baser för underhåll i skärgården för att svara på förändrade och ökade underhållsbehov genom att förbättra organisationen, kostnadseffektiviteten och samarbetet med olika aktörer. Vi bygger baser, områden för stödfunktioner och logistikpunkter som är kritiska för den maritima logistiken, försörjningsberedskapen och bekämpningen av miljöskador tillsammans med samarbetspartner. Vi fastställer ansvarsfördelningen för vattenförsörjningen i skärgården samt förutsättningarna för underhåll och service på nya öar som öppnas för rekreationsbruk.

Huvudansvariga: Stadsmiljösektorns byggnader och allmänna områden, tjänster och tillstånd, markanvändning och stadsstruktur, kultur- och fritidssektorns idrottstjänster

Foto: Unto Rautio

2.4 Indikatorer

Genomförandet av åtgärdsprogrammet följs upp regelbundet med hjälp av fastställda indikatorer (tabell 1). Syftet med indikatorerna är inte att mäta allt, utan att lyfta fram de effekter av strategisk betydelse som visar hur framgångsrikt utvecklingsarbetet har varit.

Indikatorerna har sammanställts utifrån invånarnas och användarnas upplevelser, tjänsternas synlighet samt utvecklingen av livskraften och verksamhetsmiljön. Utgångsvärdena för en del av indikatorerna kommer att fastställas under 2026. Med hjälp av indikatorerna kan man identifiera både framgångar och eventuella flaskhalsar, och utifrån dessa kan programmet uppdateras som en del av stadens strategiska och ekonomiska styrning. Programmets framgång mäts även utifrån de genomförda åtgärderna. När programmet utarbetades framkom det att man för att stödja ledningen av det maritima Helsingfors behöver ett mer mångsidigt och aktuellt kunskapsunderlag, utifrån vilket man kan följa upp och styra genomförandet av åtgärdsprogrammet. Informationen ska samlas in i en systemhelhet där den kan användas brett av olika enheter och även delas med företag och berörda parter. Samtidigt bör metoderna och verktygen för ledning genom information utvecklas aktivt.

Tabell 1. Indikatorer för åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors 2026–2029

Huvudindikatorer	Utgångsvärde 2025	Målvärde 2029
Stadsbornas och besökarnas upplevelse av Helsingfors maritima karaktär		
• Havets betydelse för Helsingforsborna ökar @Helsinki Barometri	Fastställs 2026	Stiger
• Besökarnas intresse för det maritima ökar, % @DataLokki	6,7	12
Användning av områden vid havet		
• Besökarantalen i områden vid havet ökar @Telia Crowd Insights	22 319 000	24 550 900
• Rönnskär, Fagerö, Östra skärgårdstrafiken, passagerarantalet i sjötrafiken ökar @Trafikföretaget	77 078	92 400
• Sveaborgstrafikens passagerarantal året runt utvecklas (från Salutorget) (Gini-index, ju närmare 0 desto bättre) @Trafikföretaget, Helsingfors stad	0,29	0,27 (+11 %)
Synlighet		
• Antalet besökare på maritima webbplatser och räckvidden för sociala medier ökar @Helsingfors stad	Fastställs 2026	Stiger
• Andelen maritimt innehåll ökar i sociala medier, % (kanalerna myhelsinki och visithelsinki) @Helsinki Partners	30	40
Antalet maritima företag och deras erfarenhet		
• Antalet verksamhetsställen för maritima företag ökar, st. @ Statistikcentralen, statistik över regional företagsverksamhet	304	330
• Omsättningen i maritima företag ökar, miljarder euro @Statistikcentralen, statistik över regional företagsverksamhet	1,32	1,45
• Erfarenheterna hos maritima Helsingin tekijät-aktörer av verksamhetsmiljöns förutsägbarhet förbättras @Helsingfors stad	Fastställs 2026	Förbättras

2.5. Gemensamma principer för verksamheten

De gemensamma principerna för verksamheten definierar all maritim utveckling och verksamhet. De styr hur vi utvecklar de maritima tjänsterna, miljön och infrastrukturen på ett hållbart och nätverksbetonat sätt samt genom ledning genom information.

Hållbarhet och ansvarsfullhet

Hållbarhet och ansvarsfullt agerande är övergripande principer för allt maritimt utvecklingsarbete och stadens verksamhet.

Hållbarhet innebär miljömässigt hållbara lösningar (ett rent hav, fungerande strandområden, anpassning till klimatförändringarna), tjänster som är hållbara för människor (tillgång till områden vid havet, lika möjligheter att använda strandområden) samt ekonomiskt förnuftiga åtgärder (förhandsplanering av infrastrukturbehovet i strandområdena, hänsyn till underhåll, arbetsfördelning med maritima samarbetspartner).

Ett ansvarsfullt tillvägagångssätt innebär att maritima lösningar planeras och genomförs på ett genomtänkt och öppet sätt i gott samarbete. Besluten grundas på fakta, planeringen sker enligt tydliga processer med hänsyn till miljön och olika behov, konsekvenserna utvärderas innan åtgärderna genomförs och resurserna används på ett klokt sätt. Hållbarhetsmål och åtgärder som anknyter till den maritima verksamhetsmiljön beskrivs också i helheten om miljö och klimat samt i programmet för naturskyddsområden.

Ett nätverksbaserat arbetssätt

Det havsnära Helsingfors främjas genom samarbete över sektorsgränserna. För varje åtgärd finns en tydlig ansvarig, och utvecklingen bygger på gemensam planering, ett nära samarbete och öppen kommunikation. Genom ett nätverksbaserat arbetssätt stärker man kompetensen och säkerställer att de maritima lösningarna bildar en sammanhängande helhet.

Ett effektivt och resurssmart agerande som leds genom information

Besluten fattas utifrån en aktuell helhetsbild och aktuell information. I beslutsfattandet och planeringen använder man bland annat uppgifter från nätverksplanen, det vill säga Havskompassen, befintlig statistisk information, kundrespons som samlas in regelbundet samt information om maritima aktörers erfarenheter. Målet med ledningen genom information är att få till stånd en betydande förändring.

För att uppnå målet krävs effektiva åtgärder. Effektiviteten syns genom att åtgärdernas effekter utvärderas i förväg och att genomförandet följs upp regelbundet. Programmet är inte statiskt, utan kan uppdateras med hänsyn till förändringar i verksamhetsmiljön. Resurssmartheten syns bland annat i att man inte gör överlappande arbete, att man använder ett gemensamt kunskapsunderlag samt att man avtalar om och förtydligar rollerna och delar in verksamheten i faser.

Foto: Nicole Bittger

Foto: Beatrice Bucht

3. Genomförande och uppföljning av programmet

3.1. Förtydligande av ansvarsområden och uppgifter

Ansvaret för den maritima verksamhetsmiljön fördelar sig mellan drygt 40 olika enheter i stadsorganisationen samt ett antal affärsverk i stadskoncernen och samkommuner. Målen för det maritima har inte uppnåtts på önskat sätt i den nuvarande modellen för stadsorganisationen.

En framgångsrik utveckling kräver en **effektivare organisationsstruktur** (färre aktörer, mer koncentrerad beslutanderätt) samt en starkare gemensam målsättning och målnivå. Under strategiperioden utförs grundarbetet för att möjliggöra den organisationsstruktur som behövs.

Stadens ledningsgrupp och operativa ledningsgrupp följer upp och styr genomförandet av programmet regelbundet. De ser till att sektorerna, avdelningarna och relevanta koncernbolag systematiskt genomför åtgärderna i programmet.

Dessutom skapas en tydligare och mer samordnad modell i tre nivåer för maritim utveckling för att förverkliga det maritima åtgärdsprogrammet:

Den maritima styrgruppen består av ledningen för de centrala sektorer som ansvarar för genomförandet och ansvarar för målbilden, målen och betydande projekt i det maritima arbetet. Den maritima styrgruppen säkerställer för egen del att programmets åtgärder förverkligas i matrisorganisationen och beaktar nödvändiga åtgärder och resursfördelningen i planeringen av verksamheten och ekonomin.

Den operativa tväradministrativa samordningsgruppen (chefer som ansvarar för den operativa verksamheten) ansvarar för genomförandet i sina egna resultatenheter,
effektiviserar verksamheten, processerna, rutinerna och riktlinjerna, kommer överens om ansvar och bereder planer för verksamheten och ekonomin som stöd för beslutsfattandet. Samordningsgruppen ansvarar för den årliga uppföljningen av programmet.

Operativa undergrupper och aktörsnätverket genomför den operativa verksamheten enligt riktlinjerna under ledning av organisationer med substansansvar tillsammans med samarbetsgrupper, som den maritima projektinitiativgruppen och nätverket Merelliset tekijät samt serviceproducenter.

3.2. Genomförande, uppföljning och uppdatering av programmet

Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors 2026–2029 genomförs stegvis genom åtgärder som fastställs per år. Programmet fastställer den gemensamma riktningen, åtgärdshelheter, spetsåtgärder och ansvariga aktörer, medan detaljerna i åtgärderna, ansvarspersonerna och tidtabellerna preciseras årligen. I enlighet med beslutet om verkställande av stadsstrategin styrs genomförandet av målhelheten av stadens ledningsgrupp och tjänsteinnehavarledning.

Vi genomför programmet som en enda stad. Stadskansliet samt stadens sektorer och affärsverk deltar i att genomföra målhelheten. Dottersammanslutningarna deltar i genomförandet till de delar som programmet anknyter till deras verksamhet och till ägarstrategin. Vi arbetar i ett nära samarbete med företag, nätverk och andra viktiga berörda parter. Målet är att stärka det gemensamma ägarskapet, utnyttja befintliga strukturer och resurser på ett ännu effektivare sätt samt säkerställa att arbetet för utveckling och främjande bidrar till att programmet i så stor utsträckning som möjligt kan uppfylla Helsingfors strategiska mål och få till stånd förnyelse. Stadens sektorer ansvarar för att beakta målen i stadsstrategin och i åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors som en del av sina årliga processer för planering av verksamhet och ekonomi. De ser också till att de genomförande enheterna fördelar sina resurser i enlighet med detta. De åtgärder som behövs för att främja programmet skrivs också in i årsplanerna för service- och andra motsvarande avtal mellan staden och sammanslutningar som har betydelse för att genomföra programmet.

Verkställandet av åtgärdsprogrammet bygger i första hand på befintliga resurser hos aktörer i stadskoncernen och på samarbete med samarbetspartner.

Resursfördelningen preciseras i den årliga planeringen av ekonomin och verksamheten. En betydande del av åtgärderna kan främjas genom att inrikta verksamheten inom ramen för befintliga resurser, utveckla rutinerna och servicekulturen samt stärka det interna samarbetet inom staden. Mindre initiativ som stärker stadens livskraft kan genomföras med hjälp av stadens tillväxt- och livskraftsfond. En del av åtgärderna kräver ytterligare resurser, vars omfattning kommer att fastställas när mer detaljerade handlingsplaner är färdiga. Resurserna fördelas på ett effektivt sätt till de åtgärdshelheter som har störst betydelse för positiva sammanlagda effekter. Programmets mål samordnas med strategins övriga mål, med hänsyn till de ekonomiska ramvillkoren och så att man strävar efter ett så kostnadseffektivt genomförande som möjligt. Man bidrar till att uppfylla målen genom att ta hänsyn till prioriteringarna i sektorernas kommunikation.

Genomförandet av åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors leds, följs upp och genomförs genom den verksamhetsmodell som beskrivs i punkt 3.1. Genomförandet av åtgärdsprogrammet följs upp regelbundet under hela strategiperioden. Uppföljningen baserar sig på avgränsade och ändamålsenliga indikatorer, som stöder bedömningen av huvudmålen. Utvecklingen av indikatorerna följs upp årligen. Framstegen i åtgärdsprogrammet rapporteras som en del av den årliga uppföljningen av genomförandet av stadsstrategin samt i mellan- och slutbedömningarna av strategin. Den maritima styrgruppen ansvarar för att främja genomförandet och rapportera till ledningsgruppen och den administrativa ledningen.

Vid behov kan åtgärdsprogrammets prioriteringar och åtgärder preciseras eller omorienteras utifrån förändringar i verksamhetsmiljön. På så sätt säkerställs att programmet förblir aktuellt, effektivt och anpassat till Helsingfors behov under hela strategiperioden.

3.3. Bedömning av effekter

Åtgärdsprogrammet har omfattande effekter, som framför allt märks inom ekonomi, välfärd och havsmiljön. Ekonomiskt sett stärker programmet den maritima företagsverksamheten, investeringarna och stadens attraktionskraft, men medför också utgifter i samband med utvecklingen av infrastrukturen. På det sociala planet bidrar programmet till att förbättra stadsbornas välbefinnande, underlätta vardagen och främja jämlik tillgänglighet, samt skapa möjligheter till nya arbetstillfällen. Ur ett ekologiskt perspektiv bidrar programmet till att förbättra tillståndet i den marina miljön genom att stärka hanteringen av miljörisker, en hållbar markanvändning och ansvarsfulla verksamhetsformer, vilket ger långvariga eller bestående effekter. Närmare beskrivningar av effekterna (bilaga 2, s. 25).

Bilaga 1: Utarbetande av programmet

Åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors bereddes i en beredningsgrupp på stadens nivå vintern 2025–2026. Beredningen av programmet har letts av stadens ledningsgrupp och tjänstemannaledning. I beredningen användes det arbete som utförts i ett brett samarbete med stadens interna och externa maritima aktörer 2025 i uppdateringen av Helsingfors havsstrategi 2030. En större grupp av stadens experter och ledning har deltagit i beredningen genom kommentarer eller workshoppar. Under arbetet kartlades bland annat med hjälp av en enkät de centrala berörda parternas uppfattning om vilka åtgärder och förändringar i verksamhetsmiljön som behövs. I tre workshoppar för både stadskoncernen och maritima aktörer arbetade man med centrala åtgärdshelheter för utveckling, preciserade roller och prioriterade ansvar. Totalt deltog cirka 200 aktörer inom den maritima sektorn i workshopparna. Dessutom ordnade man åtta möten för fokusgrupper och gjorde bakgrundsutredningar (bl.a. en undersökning bland båtfolk och Valor Oy:s utredning av ansvar och uppgifter). Det sammanställda materialet preciserades och utökades under vintern 2025–26 genom expertarbete inom staden under ledning av beredningsgruppen. Dessutom genomfördes under beredningsfasen en enkät (33 svar) och en workshop (38 deltagare) riktade till aktörerna inom stadskoncernen, med fokus på maritima uppgifter, resurser och samarbete samt förslag till åtgärder. Deltagarna hade också möjlighet att ge synpunkter på ett utkast till åtgärdsprogrammet.

Bilaga 2: Effektivitet och bedömning av effekter

Åtgärdsprogrammet ger inte bara riktlinjer utan styr även beslut. Det innebär att man i betydande beslut om investeringar, projekt och tillstånd med maritim anknytning ska bedöma kopplingarna till och effekterna på åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors. Kopplingarna bedöms i förhållande till de maritima huvudmålen (M1–M5) och i förhållande till åtgärdshelheterna. Kopplingarna till åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors beaktas redan i beredningsskedet. Kopplingarna gäller särskilt för beslut om investeringar, projekt och tillstånd med maritim anknytning som har betydelse på stadsnivån.

Åtgärdsprogrammets effektivitet har bedömts genom en granskning av målen. I fråga om åtgärderna har man bedömt hur det förverkligar de internationella målen för hållbar utveckling (SDG), prioriteringarna i Helsingfors stadsstrategi och huvudmålen i åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors. Dessutom har man granskat vilka målgrupper som framhävs i de olika åtgärderna.

Ur ett SDG-perspektiv är programmet **inriktat på stadsutveckling**. De tydligaste träffarna är: SDG 11 (hållbara städer), SDG 9 (infrastruktur) och SDG 8 (arbete och tillväxt). **Programmet lägger stor vikt vid en fungerande vardag och attraktivitet**. De flesta av åtgärderna är kopplade till prioriteringarna ”en smidig vardag” och ”en stadsutveckling som respekterar naturen och höjer stadens attraktionskraft” i Helsingfors stadsstrategi.

Målet för innovation och tillväxt är tydligt avgränsat till en egen helhet. Det är inte utspritt mellan andra åtgärder, vilket förbättrar möjligheterna till styrning men förutsätter att målet tilldelas tillräckligt med resurser. **Försörjningsberedskapen** tar sig uttryck i färre, men kritiska åtgärder.

Hållbarhet har lyfts fram som en övergripande handlingsprincip, vilket innebär att en hållbar och ansvarsfull verksamhetsmodell genomsyrar alla åtgärder.

Av målgrupperna för åtgärdsprogrammet framhävs **stadsborna och stadsorganisationen.** Detta visar att programmet i första hand syftar till att skapa en fungerande grundstruktur och välfärd, medan åtgärderna som rör exempelvis placerare är fokuserade och avgränsade.

Som avslutning på beredningen av åtgärdsprogrammet gjordes också en kortfattad bedömning av effekterna (tabell 1, s. 26). Åtgärdsprogrammet har omfattande effekter, särskilt på ekonomin, välfärden och havsmiljön. **Ekonomiskt sett** stärker programmet den maritima företagsverksamheten, investeringarna och stadens attraktionskraft, men medför också utgifter i samband med utvecklingen av infrastruktur. **På det sociala planet** bidrar programmet till att förbättra stadsbornas välbefinnande, underlätta vardagen och främja jämlik tillgänglighet, samt skapa möjligheter till nya arbetstillfällen. **Ur ett ekologiskt perspektiv** bidrar programmet till att förbättra tillståndet i den marina miljön genom att stärka hanteringen av miljörisker, en hållbar markanvändning och ansvarsfulla verksamhetsformer, vilket ger långvariga och delvis bestående effekter.

Tabell 1. Bedömning av effekterna av åtgärdsprogrammet Det havsnära Helsingfors 2026–2029.

Effekt	Beskrivning av effekterna	**Omfattning 1–5** 1 = mycket lokal 2 = lokal 3 = mer omfattande effekt på staden 4 = på stadens nivå 5 = regional eller mer omfattande	**Beständighet 1–5** 1 = varar mindre än 6 månader 2 = 6 månader – 2 år 3 = 2–5 år 4 = 5–10 år 5 = permanent
Ekonomiska effekter	Programmet skapar möjligheter för maritim företagsverksamhet och innovationer och ger därigenom samfundsskatteintäkter till staden. Åtgärderna förbättrar stadens maritima image och kan påverka stadens förmåga att locka till sig och behålla invånare. Detta påverkar även skatteintäkterna. Å andra sidan medför investeringar, särskilt när det gäller utvecklingen av infrastrukturen i strandområden, ökade utgifter.	4	2–4
Sociala effekter	Programmet förbättrar stadsbornas välbefinnande, underlättar vardagen och ökar tillgången till maritima tjänster. Effekterna berör framför allt rekreationsmöjligheter, förbättrad jämlikhet genom tillgänglighet samt stadsbornas upplevelse av ett gott liv vid havet. Nya maritima verksamheter kan också skapa nya arbetsplatser för stadsborna.	4	2–5
Ekologiska effekter	Programmet bidrar till att förbättra tillståndet i havsmiljön, särskilt genom hantering av miljörisker och beredskap. De ekologiska effekterna uppstår inte bara genom förebyggande av miljörisker utan även genom markanvändning, infrastrukturlösningar och användningsstyrning, som minskar belastningen och styr verksamheten på ett hållbart sätt. Dessutom stärker programmet miljömedvetenheten och ansvarsfulla handlingssätt bland stadsbor, aktörer och besökare, vilket ger indirekta men långvariga ekologiska effekter.	4	2–5

Foto: Maija Astikainen

Helsingfors